

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 9 februari 1932 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 15 januari 1932 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 29 har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att för utlämnande, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder, av statsbidrag för vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar anvisa för budgetåret 1932/1933 ett extra reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Då bidrag från det nu ifrågasatta anslaget skulle utgå enligt villkor, som endast i ett par viktigare avseenden skilja sig från gällande villkor för bidrag till den verksamhet, som understödes genom statens skogsutdikningsanslag och statens skogsodlingsanslag, torde här böra erinras om följande.

För den förstnämnda understödsverksamheten, vilken beslöts vid 1927 års riksdag (prop. nr 156; R. skr. nr 235), lända till efterrättelse bestämmelserna i kungörelsen den 27 juni 1927 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag med däri genom kungörelserna nr 365/1928 och 273/1930 gjorda ändringar. Vidare har Kungl. Maj:t nämnda dag utfärdat cirkulär (nr 273) till samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av förstberörda kungörelse, vilket cirkulär ändrats i vissa delar genom cirkulär den 27 juni 1930 (nr 275) och den 30 april 1931 (nr 79). I avseende å de grundläggande bestämmelserna i ämnet må här erinras om följande.

Från statens skogsutdikningsanslag kan anvisas dels statsbidrag till utförande inom område, varå skogsvårdslagen äger tillämpning, av torrlägningsföretag, vilka avse höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd, dels ock särskilt förvaltningsbidrag för bestridande av skogsvårdsstyrelsernas kostnader för handhavandet av verksamheten. På framställning av skogsvårdsstyrelse beslutar Kungl. Maj:t, efter hörande av skogsvårdsstyrelsernas förbundscentralråd, om anvisande till styrelsen dels av medel för utdelande av här av-

sedda statsbidrag, dels ock av förvaltningsbidrag. Dylik framställning skall av styrelsen göras före den 1 mars och åtföljas av förteckning över sådana till styrelsen inkomna ansökningar om statsbidrag, som styrelsen funnit vara av beskaffenhet att böra beviljas.

Ansökan om statsbidrag göres hos vederbörande skogsvårdsstyrelse, som, där ej styrelsen finner ansökningen omedelbart böra avslås, föranstaltar om upprättande av förslag till utförande av det företag, vartill statsbidrag sökes. Statsbidrag kan av skogsvårdsstyrelse beviljas under förutsättning, att styrelsen finner nyttan av torrläggningen minst motsvara kostnaden därlör. Statsbidrag får icke utgå för sådant i torrläggning ingående arbete, vartill annat statsunderstöd i form av bidrag eller lån eller bidrag från skogsvårds-kassa förut utgått eller utgår. Statsbidrag kan beviljas till högst fyrtio procent av den utav skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för torrlägningsarbetet. Till aktiebolag får statsbidrag ej utgå.

För torrlägningsarbete, vartill statsbidrag beviljas, fastställer skogsvårdsstyrelsen arbetsplan. Med den, som mot åtnjutande av statsbidrag åtager sig ett torrlägningsarbete, skall skogsvårdsstyrelsen upprätta skriftligt kontrakt. Sedan kontrakt avslutats och viss säkerhetsförbindelse avlämnats av bidragstagaren och godkänts av styrelsen samt hos styrelsen styrkts, att arbetet blivit påbörjat, får en första utbetalning ske till bidragstagaren enligt styrelsens bestämmande. Återstoden av statsbidraget får lyftas i mån av arbetets fortgång, dock skall städse en fjärdedel av bidraget inestå, intill dess arbetet blivit vederbörligen avsynat och av skogsvårdsstyrelsen godkänt.

Alla med statsbidrag utförda arbeten, vartill förslag upprättats vid syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen, skola av vederbörande delägare underhållas, intill dess sådan underhållsskyldighet kan varda andra i laga ordning ålagd eller vederbörande från underhållsskyldigheten befriats. Övriga med statsbidrag verkställda arbeten skola underhållas i den omfattning och under den tid, högst tio år, som bestämts i det upprättade kontraktet.

Varje skogsvårdsstyrelse, som förmedlar statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag, skall årligen till Kungl. Maj:t avgiva redogörelse för verksamheten under nästföregående år enligt föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t.

Vad enligt kungörelsen gäller om skogsvårdsstyrelse äger tillämpning jämväl i fråga om skogssällskapet med iakttagande, att skogssällskapet äger bevilja statsbidrag allenast till torrlägningsföretag å sådana skogar, vilka ägas av sällskapet eller vilkas vård och förvaltning utövas under medverkan och tillsyn av sällskapet, dock med undantag av skogar, varom i 2 § 1 mom. skogsvårdslagen förmäles.

Under anslagstiteln statens skogsutdikningsanslag har för budgetåren 1927/1932 uppförts extra reservationsanslag med respektive 200,000, 300,000, 500,000, 700,000 och 800,000 kronor. I årets statsverksproposition (IX H. T., p. 137) föreslås, att anslaget för budgetåret 1932/1933 upptages till belopp av 800,000 kronor.

Den med statens skogsodlingsanslag avsedda understödsverksamheten är grundad på beslut av 1930 års riksdag (prop. nr 134; R. skr. nr 324) samt regleras genom bestämmelserna i kungörelsen den 27 juni

1930 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från nämnda anslag. Vidare har Kungl. Maj:t sagda dag utfärdat cirkulär (nr 271) till samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av berörda kungörelse, vilket cirkulär ändrats i viss del genom cirkulär den 30 april 1931 (nr 78). De grundläggande bestämmelserna i nämnda kungörelse äro följande.

Från statens skogsodlingsanslag kan anvisas statsbidrag till utförande inom område, varå skogsvårdslagen äger tillämpning, av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å följande i mom. 1 av kungörelsen angivna marker med otillfredsställande skogstillgång, nämligen 1) skogsmark, som helt saknar trädvegetation eller är bevuxen med blott enstaka träd, 2) vanhävdad skogsmark, där skogsbeståndet är av synnerligen otillfredsställande slutenhet och tillika i väsentlig mån saknar utvecklingsmöjligheter, samt 3) skogsmark, som är bevuxen med s. k. stavaskogsbestånd. Statsbidrag får ej utgå till torrlägningsföretag, som avser höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd, eller till åtgärd, som någon enligt gällande eller äldre skogsvårdslag är pliktig vidtaga, dock att statsbidrag kan lämnas till utförande av erforderliga återväxtåtgärder efter avverkning, som verkställts för erhållande av nöjaktig förnygring å mark, varom förmåles under nyssnämnda punkter 2) och 3). Förutom statsbidrag, som nyss sagts, kan från statens skogsodlingsanslag jämväl anvisas särskilt förvaltnings- och understödsbidrag för bestridande av kostnaderna för handhavandet av sagda verksamhet ävensom för understödande enligt kungörelsens bestämmelser av åtgärder för vidmakthållande av skog, som uppdragits med hjälp av statsbidrag.

Statsbidrag kan beviljas under förutsättning, att skogsvårdsstyrelsen finner nyttan av företaget minst motsvara kostnaden därför, samt får utgå med högst femtio procent av den utav styrelsen godkända kostnaden. I sagda kostnad får, där styrelsen finner erforderligt, att det område, företaget avser, inhägnas eller att annan hägnadsåtgärd för områdets fredande mot betesdjur vidtages, inräknas ersättning för åtgärdens utförande. Har styrelsen vid prövning av fråga om statsbidrag till företaget ansett behov av hägnad för berörda ändamål ej föreligga, men finner styrelsen senare dylikt behov vara för handen, äger styrelsen att av det förenämnda förvaltnings- och understödsbidraget bevilja ett särskilt understöd till hägnadens utförande, vilket understöd får uppgå till högst femtio procent av den av styrelsen godkända kostnaden härför.

Statsbidrag får ej lämnas till annan än den, som med ägande- eller fideikommissrätt innehar marken. Till aktiebolag får ej heller här statsbidrag utgå.

Beträffande ansökan om medel till utlämnande av här avsedda statsbidrag, ansökan om statsbidrag, kontrakt om arbetets utförande, statsbidragets lyftande, redogörelse över verksamheten, rätt för skogssällskapet att förmedla statsbidrag m. m. gälla i tillämpliga delar enahanda bestämmelser som ifråga om statens skogsutdikningsanslag.

Under titel statens skogsodlingsanslag har anvisats extra reservationsanslag å 600,000 kronor för budgetåret 1930/1931 och å 400,000 kronor för budgetåret 1931/1932. I årets statsverksproposition (IX H. T., p. 136) före-

slås, att anslaget för budgetåret 1932/1933 upptages till belopp av 350,000 kronor.

I detta sammanhang må vidare omnämnas, att särskilt anslag från och med budgetåret 1924/1925 årligen beviljats till främjande av skogsvård å enskildas skogar i lappmarkerna samt Särna och Idre socknar m. fl. områden. Anslaget, som har natur av extra reservationsanslag, har uppförts för ett vart av budgetåren 1924/1931 med 20,000 kronor samt för budgetåret 1931/1932 med 50,000 kronor. Anslaget plägar ställas till domänstyrelsens förfogande, att användas till understödande av skogsvård å enskildas skogar inom lappmarkerna samt Särna och Idre socknar ävensom i kustlandet belägna skogar, lydande under förordningen den 18 juni 1915 (nr 251) angående utsyning å viss skog inom nämnda lappmarker m. fl. områden, därvid domänstyrelsen tillerkänts rätt att för varje särskilt fall bestämma, huruvida föreslagna skogsvårdsåtgärder skola helt eller delvis bestridas av ifrågavarande anslag ävensom i övrigt meddela närmare föreskrifter rörande medlens användning.

Den 16 oktober 1931 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla utredningsmän för att inom nämnda departement, i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna riktlinjer, verkställa utredning och avgiva förslag rörande åtgärder för vinnande av ökad avsättning av inhemska skogsprodukter, förbättrat ekonomiskt utbyte av skogsbruket samt intensivare skogsvård. Vid ifrågavarande utredning, vilken var föranledd bland annat av riksdagens skrivelse den 31 maj 1930, nr 328, angående intensivare skogsvård å skogarna i Norrland, skulle jämväl undersökas möjligheterna för beredande av ökade arbetstillfällen inom skogsbruket. Beträffande utredningens bedrivande framhöll departementschefen, att det syntes lämpligt, att särskilda förslag upprättades och skyndsammast möjligt framlades i skilda delar av ämnet, allt efter arbetets fortgång.

Till de jämlikt sagda bemyndigande tillkallade utredningsmännen, vilka antagit benämningen 1931 års skogssakkunniga, överlämnades genom remiss den 2 november 1931 en framställning den 16 oktober 1931 från K. R. Karlsson i Gasabäck m. fl. ombud för ett större antal kommuner inom Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län. Ombuden hava hemställt, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande vilka åtgärder, som kunde finnas erforderliga för arbetslöshetens snara bekämpande inom norrlandslänen, och, i den mån riksdagens medverkan härtill krävdes, till 1932 års riksdag göra de framställningar i ärendet, vartill omständigheterna kunde föranleda.

I utlåtande i ämnet den 1 december 1931 hava 1931 års skogssakkunniga hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen göra framställning om ett extra reservationsanslag av minst 2,000,000 kronor, att ställas till

förfogande för utförande av skogsvårdsåtgärder å enskilda marker i enlighet med vissa av de sakkunniga föreslagna grunder.

Över 1931 års skogsakkunnigas ifrågavarande utlåtande hava till Kungl. Maj:t yttranden avgivits den 16 december 1931 av statskontoret, den 19 i samma månad av domänstyrelsen, som därvid tillika överlämnat av styrelsen från överjägmästarerna i de fem nordligaste distrikten infordrade yttranden, den 8 i samma månad av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund och den 17 i samma månad av statens arbetslöshetskommission.

De sakkunnigas förslag hava i huvudsak tillstyrkts av dem, som yttrat sig däröver.

Kungl. Maj:ts på de sakkunnigas förslag grundade framställning innebär i huvudsak följande.

Från det nya anslaget vore avsett att anvisas *dels* statsbidrag till utförande inom område, varå skogsvårdslagen eller förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden eller lagen om husbehovsskogar inom vissa områden äger tillämpning, av torrlägningsföretag, vilka avse höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd, *dels* statsbidrag till utförande inom område, som nyss sagts, av sådant företag, avseende skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion, som omförmäles i mom 1 av kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsodlingsanslag, *dels* ock särskilda förvaltningsbidrag ävensom understödsbidrag för vissa åtgärder till vidmakthållande av skog, som genom företag av sistangiven art uppdragits med hjälp av statsbidrag. Vad sålunda föreslagits rörande de ändamål, vartill det nya anslaget skulle få användas, skiljer sig från gällande bestämmelser om användningen av statens skogsutdikningsanslag respektive statens skogsodlingsanslag därutinnan, att medan de äldre anslagen äro begränsade till områden, varå 1923 års skogsvårdsanslag äger tillämpning, den nya bidragsverksamheten skulle omfatta även skogar, å vilka den s. k. lappmarkslagen eller lagen om husbehovsskogar äger tillämpning. Vad härefter angår villkoren i övrigt för ifrågavarande bidragsverksamhet, innebär förslaget, att gällande bestämmelser rörande statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag respektive statens skogsodlingsanslag skola i tillämpliga delar lända till efter rättelse i avseende å den nya verksamheten, under iakttagande dock av i huvudsak följande ändringar: *att* ur det nya anslaget må utgå statsbidrag jämväl till aktiebolag, *att* statsbidrag må utgå allenast till företag, vars utförande finnes vara ägnat att lindra eller motverka arbetslöshet inom orten, *att* skogsvårdsstyrelserna äga ingiva framställningar om erhållande *dels* av medel för utdelande av ifrågakommande statsbidrag *dels* ock av förvalt-

Innebörden
av Kungl.
förslag.

ningsbidrag utan iakttagande av särskild tidsbestämmelse, att bidragstagare skall vara skyldig att, sedan statsbidrag beviljats och planen för företaget vederbörligen godkänts, vid äventyr av att bidragsrätten må kunna förklaras förverkad utan uppskov igångsätta företaget, samt att de uppgifter, som enligt bestämmelserna rörande statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag respektive statens skogsodlingsanslag ankomma på skogsvårdsstyrelse, skola, då fråga är om statsbidrag till företag inom område, varå förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden eller lagen om husbehovsskogar inom vissa områden äger tillämpning, i stället handhas av domänstyrelsen med biträde av vederbörande skogsstatspersonal efter vad Kungl. Maj:t närmare bestämmer. I de fall, som sist avses, är förvaltningsbidrag ämnat tillgodokomma domänverket.

I anslutning till att gällande bestämmelser för statens skogsutdiknings- och statens skogsodlingsanslag enligt vad som föreslagits skola i tillämpliga delar lända till efter rättelse för bidrag ur det nya anslaget, i den mån ej annat följer av vad departementschefen i ärendet anført, innebär detta, bland annat, att den rätt, som enligt åsyftade bestämmelser tillerkänts skogssällskapet att jämsides med skogsvårdsstyrelserna förmedla bidrag, även skall gälla i avseende å det nya anslaget.

I propositionen förutsattes, att det må få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen beslutat i ärendet, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen tillstyrkta grunder utfärda erforderliga bestämmelser för anslagets användning. Likaledes har det ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa fördelning av förevarande anslag mellan bedragsbeviljande myndigheter, varvid fördelningen borde verkställas med hänsyn till det inom olika orter föreliggande behovet av här avsedda bidrag sådant detta tagit sig uttryck i inkomna bidragsansökningar eller på annat sätt kunnat konstateras. Med hänsyn till vikten av att ifrågavarande skogsvårdsarbeten redan under instundande vår må kunna planläggas och snarast igångsättas, har departementschefen utgått från att nyss åsyftade bestämmelser böra omedelbart träda i kraft, med den inskränkning dock att från anslaget anvisade medel icke må utbetalas förrän efter ingången av budgetåret 1932/1933.

Utskottet.

Enligt den förebragta utredningen är på grund av den rådande depressionen icke minst inom trävaruindustrien en omfattande arbetslöshet innevarande år att emotse särskilt inom de folkgrupper, som för sin utkomst äro hänvisade till arbete i de norrländska skogarna. Vidare har redan genom riksskogstaxeringen samt de undersökningar, som föregått tillkomsten av statens skogsutdikningsanslag och statens skogsodlingsanslag konstaterats, att ifrågavarande skogar mångenstädes äro i stort behov av omfattande skogsvårdande åtgärder. Med det i förevarande proposition framlagda förslaget om inrättande av ett särskilt anslag såsom statsbi-

drag till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar avses att å ifrågavarande område bereda arbetstillfällen i största möjliga utsträckning, samtidigt som därmed det föreliggande behovet av skogsvårdande åtgärder beräknas i motsvarande mån bliva tillgodosett. Då de föreslagna åtgärderna sålunda, på samma gång de skulle utgöra ett värdefullt handtag till minskande av arbetslösheten, även äro ägnade att befordra ett produktivt och ur nationalekonomisk synpunkt viktigt intresse, anser utskottet i likhet med departementschefen vägande skäl föreligga för ett ytterligare understödjande från statens sida i förevarande avseende. Då det här gäller mera tillfälliga, av den nuvarande ekonomiska krisen betingade åtgärder, som i väsentlig mån hava karaktär av att utgöra ett led i statsmakternas understödjande verksamhet till arbetslöshetens bekämpande, anser jämväl utskottet, att såsom i propositionen skett bidragsgrunderna böra avpassas i anslutning härtill. Med hänsyn till att dessa grunder, mot vilka utskottet icke har något att erinra, sålunda innebära vissa avvikelser i jämförelse med gällande villkor beträffande bidrag ur skogsutdiknings- och skogsodlingsanslagen, synes utskottet ock lämpligt, att det erforderliga understödsbeloppet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag uppföres såsom särskilt anslag. Utskottet, som icke heller har något att erinra mot det äskade anslaget storlek, förordar sålunda Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må för utlämnande, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder, av statsbidrag för vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar anvisa för budgetåret 1932/1933 ett extra reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Stockholm den 9 februari 1932.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Linders, Gabrielsson, Elof B. Andersson, Tjällgren, Granath, Fritiof Gustafson*, friherre *Lagerfelt* och *Norman* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Peltersson* i Bjälbo, *Hedlund* i Häste, *Carlström*, *Björk* i Tryde, *Weibull*, *Andersson* i Tungelsta och *Pehrsson* i Bramstorp.